

ระบบคาร์บอนไดออกไซด์ดับเพลิง

Carbon Dioxide Fire Extinguishing System

ระบบก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ดับเพลิงเหมาะสำหรับการใช้ป้องกันพื้นที่ที่มีการติดตั้งอุปกรณ์ไฟฟ้า อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ หรือทรัพย์สินมูลค่าสูงและมีความสำคัญต่อการดำเนินธุรกิจ โดยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์จะไม่ทำให้เกิดความเสียหายกับทรัพย์สินที่อยู่ในพื้นที่ป้องกันนั้นซึ่งตามปกติแล้วต้องไม่มีคนปฏิบัติงาน

คุณสมบัติของก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ (CO₂) เป็นก๊าซที่มีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้คือ

- ไม่มีสี
- ไม่มีกลิ่น
- ไม่นำไฟฟ้า

ดังนั้นจึงเป็นก๊าซที่เหมาะสมกับการใช้ดับเพลิง ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์มีน้ำหนักมากกว่าอากาศถึง 1.5 เท่า การดับเพลิงโดยใช้ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์คือการทำให้ปริมาณของก๊าซออกซิเจนหรือปริมาณไอของเชื้อเพลิงในอากาศลดลงจนถึงจุดที่ไม่สามารถเผาไหม้ได้

ระบบก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ดับเพลิง ปัจจุบัน ระบบก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ดับเพลิง มีใช้กันอยู่ 2 ระบบ ได้แก่

1. ระบบความดันต่ำ (Low Pressure System)

เป็นระบบที่มีการบรรจุก๊าซคาร์บอนได-

ออกไซด์ไว้ในถังบรรจุภายใต้ความดัน 2,068 กิโลปาสคาส หรือ 300 ปอนด์/ตารางนิ้ว (psi) โดยรักษาอุณหภูมิไว้ที่ -18° C ตลอดเวลา

2. ระบบความดันสูง (High Pressure System)

เป็นระบบที่มีการบรรจุก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ไว้ในถังบรรจุภายใต้ความดัน 5,860 กิโลปาสคาส หรือ 850 ปอนด์/ตารางนิ้ว (psi) อุณหภูมิ 21° C

วิธีการฉีดก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ทั้งระบบความดันต่ำและความดันสูงจะมีวิธีการฉีดก๊าซเพื่อทำการดับเพลิงได้ทั้งหมด 4 วิธี คือ

1. การฉีดเฉพาะ (Local Application)

เป็นการฉีดก๊าซผ่านท่อก๊าซซึ่งมีการเชื่อมต่อถึงกับถังบรรจุก๊าซและหัวฉีดก๊าซอย่างถาวรไป

ยังจุดหรือตำแหน่งที่เกิดเหตุเพลิงไหม้เท่านั้น

2. การฉีดท่วม (Total Flooding)

การฉีดก๊าซรูปแบบนี้จะมีการติดตั้งท่อจ่ายก๊าซเชื่อมต่อกับถังบรรจุก๊าซและหัวฉีดก๊าซอย่างถาวร โดยจะฉีดปริมาณก๊าซที่มีอยู่ทั้งหมดเข้าไปในพื้นที่ที่เกิดเพลิงไหม้ พื้นที่ที่จะใช้กับการฉีดแบบนี้จะต้องเป็นพื้นที่ปิดล้อม ในกรณีมีช่องเปิดวางที่อยู่ภายในห้องนั้น จะต้องมีการคำนวณหาปริมาณก๊าซชดเชยในส่วนของที่กระจายผ่านช่องเปิดออกไปยังนอกพื้นที่ด้วย โดยทั่วไปการฉีดท่วมจะใช้กับเพลิงไหม้ 2 ประเภท คือ

2.1 ไฟไหม้ผิว (Surface Fire) จะต้องฉีดก๊าซให้หมดภายในเวลา 1 นาที นับตั้งแต่ก๊าซเริ่มฉีดจนกระทั่งฉีดจนหมด

2.2 ไฟไหม้ลึก (Deep Seated Fire) ก๊าซจะต้องถูกฉีดหมดภายในเวลา 7 นาที แต่ก๊าซ

จะต้องมีความเข้มข้นที่ 30% ภายในระยะเวลา 2 นาทีแรก นับตั้งแต่เริ่มฉีด

3. การฉีดโดยใช้สายฉีด (Hand-Held Hose lines)

เป็นวิธีการฉีดก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ผ่านสายฉีดก๊าซ ทั้งที่เป็นสายฉีดแบบพับและสายฉีดแบบม้วนซึ่งมีการติดตั้งท่อจ่ายก๊าซต่อเชื่อมระหว่างถังบรรจุก๊าซและสายฉีดเป็นการถาวร

4. ระบบท่อยืนและถังบรรจุก๊าซเคลื่อนที่ (Standpipe System and Mobile Supply)

ท่อจ่ายก๊าซจะถูกต่อเข้ากับระบบท่อยืนเพื่อต่อเข้าไปเชื่อมกับหัวฉีดก๊าซทั้งที่เป็นแบบการฉีดเฉพาะที่ การฉีดท่วมและการฉีดด้วยสายฉีด แต่ท่อที่จะต่อเข้ากับถังบรรจุก๊าซจะถูกปล่อยไว้ เมื่อมีเหตุเพลิงไหม้เกิดขึ้นจึงจะนำถังบรรจุก๊าซแบบเคลื่อนที่เข้ามาต่อที่ปลายท่อเพื่อจ่ายก๊าซเข้าไปในระบบต่อไป

ข้อได้เปรียบการใช้งาน

ระบบคาร์บอนไดออกไซด์ดับเพลิงมีข้อได้เปรียบในการใช้งานดังต่อไปนี้

1. เหมาะสมกับการดับเพลิงที่เกิดกับไฟ

ประเภท ค (Class C) ซึ่งไม่ทำให้เกิดการนำไฟฟ้าก็อุปกรณ์ไฟฟ้าในขณะที่ทำการดับเพลิง

2. ไม่ต้องทำความสะอาดสถานที่ภายหลังการฉีดก๊าซแล้ว

ชนิดอันตรายและอุปกรณ์ที่เหมาะสมในการใช้ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ดับเพลิง

1. ของเหลวไวไฟต่างๆ
2. อุปกรณ์ไฟฟ้า เช่น หม้อแปลงไฟฟ้า สะพานไฟฟ้า อุปกรณ์ตัดไฟฟ้า มอเตอร์ไฟฟ้า และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์
3. เครื่องยนต์ที่ใช้ น้ำมันเบนซิน น้ำมันดีเซลและเชื้อเพลิงเหลวชนิดอื่นๆ
4. เชื้อเพลิงทั่วไป เช่น กระดาษ ไม้ และเส้นใยผ้า
5. ของแข็งติดไฟต่างๆ

ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ไม่สามารถใช้ดับเพลิงที่เกิดจากวัสดุต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. สารเคมีที่สามารถผลิตออกซิเจนได้เองเมื่อติดไฟ เช่น เซลลูโลสไนเตรต (Cellulose Nitrate) เป็นต้น
2. โลหะติดไฟ เช่น แมกนีเซียม (Mag-

nesium) ไททาเนียม (Titanium) เซอโคเนียม (Zirconium) เป็นต้น

อันตรายต่อชีวิต

การฉีดก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์เพื่อทำการดับเพลิงนั้น ความเข้มข้นของก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ที่สะสมในขณะฉีดก๊าซ จะมีอันตรายต่อชีวิตเนื่องจากขาดออกซิเจนในการหายใจและหมอกที่เกิดจากก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ทำให้ยากต่อการมองเห็นด้วย ห้องหรือพื้นที่ที่ใช้ในการติดตั้งถังบรรจุก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์จะต้องอยู่ไกลและอยู่ภายนอกพื้นที่ที่ทำการป้องกัน

ระบบสัญญาณเตือนการฉีดล่วงหน้า (Pre-Discharge Alarm)

สัญญาณเตือนการฉีดล่วงหน้าจะมีการหน่วงเวลาให้เพียงพอต่อการอพยพคนในพื้นที่ก่อนจะมีการฉีดก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์เข้าไปในพื้นที่ป้องกัน สัญญาณเตือนภัยแบบใช้เสียงและแบบใช้แสงจะต้องทำงานเมื่อสัญญาณเตือนการฉีดล่วงหน้าดังขึ้น ยกเว้นในกรณีที่มีการสั่งให้ระบบทำงานด้วยอุปกรณ์สั่งงานด้วยมือแบบฉุกเฉิน (Emergency Release Manual)

สัญญาณเตือนการฉีดล้างหน้าต้องมีเสียงดังมากกว่า 15 เดซิเบล ของระบบเสียงรบกวนรอบข้างพื้นที่ หรือมากกว่า 5 เดซิเบล ของระบบเสียงรอบข้างที่ตั้งที่สุด โดยกำหนดให้เลือกใช้ค่าของระดับเสียงที่ตั้งที่สุดซึ่งต้องทำการวัดระดับเสียงที่ระดับสูงจากพื้น 1.50 เมตร ภายในพื้นที่ทำงาน สัญญาณเตือนการฉีดล้างหน้าจะต้องมีระดับเสียงไม่เกิน 120 เดซิเบล ที่ตำแหน่งไกลที่สุดในการได้ยินเสียง และจะต้องมีระดับเสียงไม่น้อยกว่า 90 เดซิเบล ที่ระยะห่าง 3 เมตร

การตรวจจับ (Detection)

การตรวจจับสามารถที่จะเลือกใช้อุปกรณ์ตรวจจับต่างๆ เช่น อุปกรณ์ตรวจจับความร้อน (Heat Detector) อุปกรณ์ตรวจจับควันไฟ

(Smoke Detector) อุปกรณ์ตรวจจับเปลวไฟ (Flame Detector) เป็นต้น ทั้งนี้ อุปกรณ์ต่างๆ ดังกล่าวจะต้องได้รับการรับรองมาตรฐานของผลิตภัณฑ์จากสถาบันที่เชื่อถือได้

ประเภทการสั่งงาน (Actuation Types)

อุปกรณ์ตรวจจับอัตโนมัติที่ใช้ในระบบจะต้องได้รับใบรับรองจากสถาบันทดสอบที่น่าเชื่อถือได้ โดยอุปกรณ์ตรวจจับเหล่านี้อาจใช้วิธีการตรวจจับต่างๆ เช่น ความร้อน ควันไฟ เปลวไฟ ไอเผาไหม้ หรือสิ่งผิดปกติอื่นๆ ระบบจะจัดแบ่งประเภทการทำงาน ดังต่อไปนี้คือ

1. การทำงานอัตโนมัติ (Automatic)

เป็นการทำงานโดยไม่ต้องใช้คนควบคุม

2. การทำงานด้วยมือปกติ (Manual)

เป็นการทำงานโดยใช้มือผ่านอุปกรณ์ที่ติดตั้งไว้ในตำแหน่งใกล้เคียงกับพื้นที่ที่ทำการป้องกัน

3. การทำงานแบบมือฉุกเฉิน (Emergency Manual) เป็นการงานโดยใช้มือเปิดกลไกที่ติดตั้งอยู่ใกล้กับอุปกรณ์ควบคุมการทำงานเพื่อ

สั่งงานให้ระบบทำงาน

แหล่งจ่ายไฟฟ้า (Power Sources)

แหล่งจ่ายไฟฟ้าหลักที่จ่ายไฟฟ้าให้กับระบบการควบคุมและการทำงานของระบบก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ต้องมีกำลังพอและมีความน่าเชื่อถือได้ และจะต้องมีการจัดให้มีแหล่งจ่ายไฟฟ้าสำรองให้กับระบบได้ภายในเวลาไม่เกิน 30 วินาทีภายหลังจากแหล่งจ่ายไฟฟ้าหลักเสียหรือแหล่งจ่ายไฟฟ้าหลักจ่ายไฟฟ้าต่ำกว่า 85% ของปริมาณไฟฟ้าที่ระบบต้องการ อีกทั้ง แหล่งจ่ายไฟฟ้าสำรองต้องมีประสิทธิภาพในการจ่ายกำลังไฟฟ้าอย่างต่อเนื่องให้กับอุปกรณ์ทั้งหมดภายในระบบได้ไม่น้อยกว่า 24 ชั่วโมง และต้องสามารถจ่ายกำลังไฟฟ้าให้กับอุปกรณ์จ่ายก๊าซตลอดระยะเวลาการทำงาน

ทั้งนี้ ต้องจัดให้มีอุปกรณ์เตือนด้วยเสียงและอุปกรณ์แสดงผลสำหรับแสดงการทำงานของระบบและสถานะความต้องการในการประจุแบตเตอรี่ อีกทั้งอุปกรณ์เตือนด้วยเสียงจะต้อง

ตั้งเมื่อมีสัญญาณการสั่งงานอัตโนมัติกับระบบ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมสามารถตรวจสอบได้อย่างรวดเร็ว

ปริมาณก๊าซ

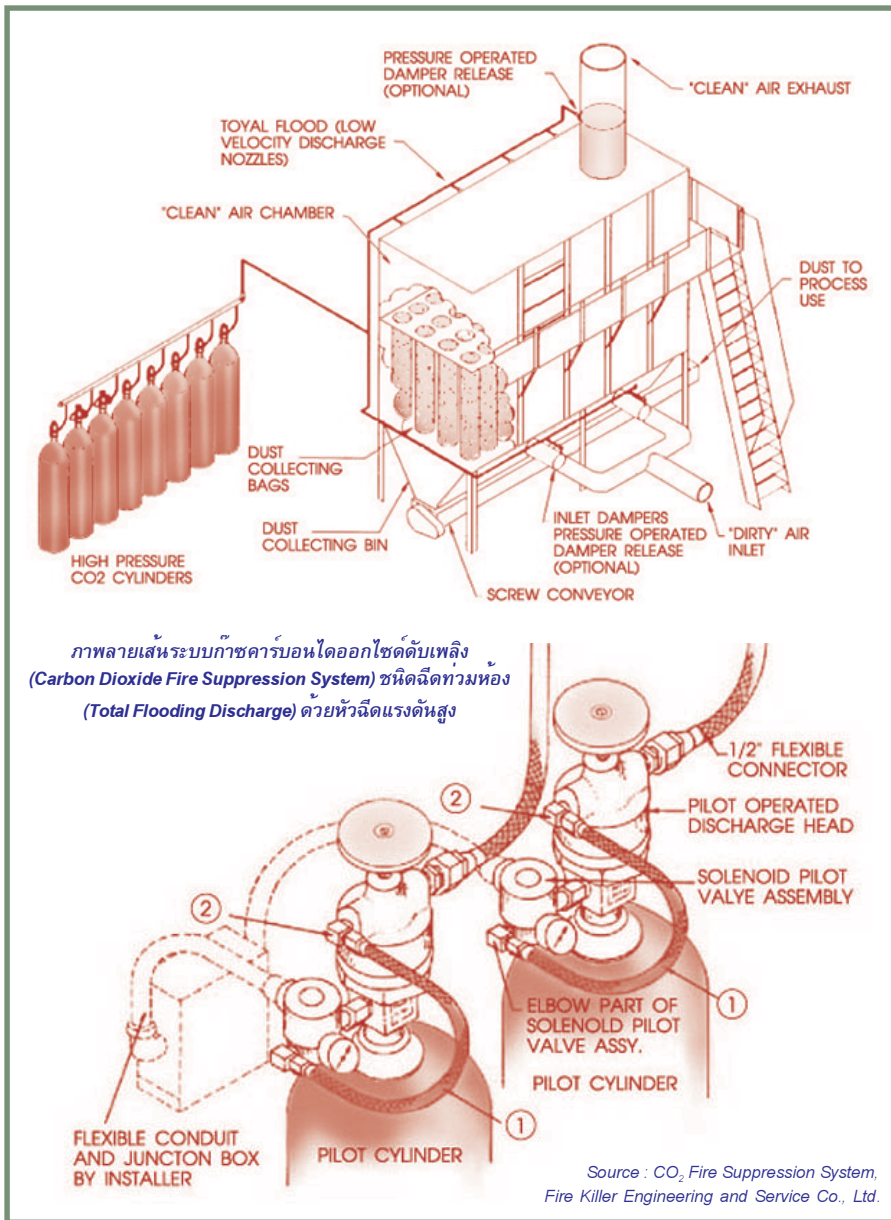
ปริมาณก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ที่ใช้ในการดับเพลิงต้องมีปริมาณเพียงพอสำหรับการป้องกันพื้นที่อันตรายที่ใหญ่ที่สุด หรือกลุ่มของอันตราย (Group of Hazard) ที่ต้องการป้องกัน

การบรรจุซ้ำ

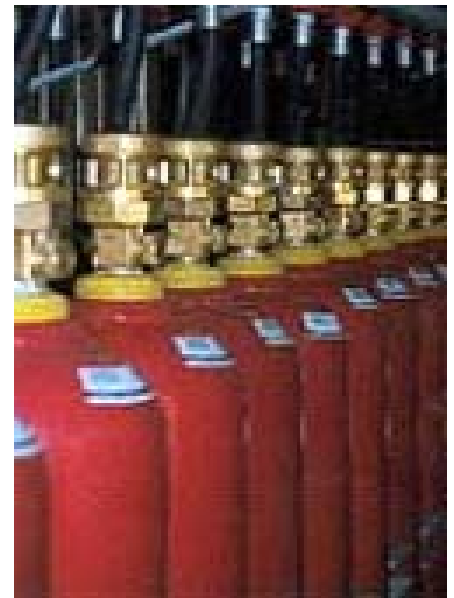
ในการบรรจุก๊าซใหม่เมื่อมีการฉีดก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ออกจากถังบรรจุจะต้องรีบทำการบรรจุก๊าซเข้าไปใหม่เพื่อให้ระบบมีความสามารถในการป้องกันอัคคีภัยที่อาจจะเกิดขึ้นซ้ำภายในพื้นที่นั้น ฉะนั้นถ้าต้องใช้เวลานานในการบรรจุก๊าซเข้าใหม่ ควรจะพิจารณาติดตั้งถังสำรองเพื่อเป็นระบบเสริม

ถังบรรจุก๊าซ (Storage Container)

1. ถังบรรจุก๊าซและอุปกรณ์ประกอบจะต้องติดตั้งอยู่ในพื้นที่ที่สามารถเข้าไปตรวจสอบ

ภาพลายเส้นระบบก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ดับเพลิง (Carbon Dioxide Fire Suppression System) ชนิดฉีดท่วมห้อง (Total Flooding Discharge) ด้วยหัวฉีดแรงดันสูง

คาร์บอนไดออกไซด์ดับเพลิง

วาล์ว (Valves)

1. วาล์วที่ติดตั้งในระบบทุกตัว จะต้องได้รับการรับรองจากสถาบันที่เชื่อถือได้

2. วัสดุที่ทำตัววาล์วและชิ้นส่วนภายในวาล์วต้องมีความทนทานต่อแรงดันที่เกิดขึ้นในขณะทำงาน โดยไม่เกิดความเสียหาย

หัวฉีดระบบก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ (Carbon Dioxide System Discharge Nozzles)

1. หัวฉีดก๊าซที่จะนำมาใช้ในระบบก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ (Carbon Dioxide System Discharge Nozzles) ต้องได้รับการรับรองจากสถาบันที่เชื่อถือได้

2. หัวฉีดก๊าซ (Discharge Nozzles) จะต้องมีการเลือกขนาดรูเปิด (Orifice) รูปแบบ (Type) และแผ่นกัน (Shield) ให้ถูกต้องกับขนาดห้อง รวมถึง วิธีการติดตั้งด้วย

3. แผ่นกันรูเปิด (Orifice Shield) ที่ใช้จะต้องทนทานต่อการกัดกร่อนในสภาวะแวดล้อมของพื้นที่การใช้งาน

4. ขนาดของรูเปิดจะต้องถูกต้องหรือเขียนบนหัวฉีดก๊าซทุกหัวฉีด

5. อุปกรณ์ยึด (Support) หัวฉีดก๊าซจะต้องมีความแข็งแรงและทนต่อแรงกระแทกของความดันก๊าซเมื่อหัวฉีดก๊าซทำงาน

6. ภายในพื้นที่ซึ่งมีความเสี่ยงต่อการระเบิด (Explosion Risk Area) หัวฉีดก๊าซที่เป็นโลหะจะต้องมีการต่อเชื่อมหัวฉีดก๊าซกับสายดิน (Grounding) ทั้งนี้ รวมไปถึงอุปกรณ์ประกอบอื่นๆ ที่เป็นโลหะภายในระบบด้วย เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดไฟฟ้าสถิตกับอุปกรณ์ต่างๆ เหล่านั้น

ซ่อมบำรุงและเปลี่ยนถังได้โดยสะดวก

2. ถังบรรจุก๊าซจะต้องติดตั้งอยู่ใกล้กับพื้นที่ฉีดก๊าซ แต่จะต้องไม่ติดตั้งถังบรรจุก๊าซไว้ภายในพื้นที่ที่ฉีดก๊าซโดยเด็ดขาด

3. พื้นที่ตั้งถังบรรจุก๊าซจะต้องปลอดภัยจากอันตรายของสารเคมี การกระทบกระแทก และสภาพแวดล้อม

4. กรณีเป็นถังความดันสูง (High Pressure Cylinder) เมื่อมีการบรรจุก๊าซใหม่ จะต้องมีการทดสอบโดยการอัดน้ำด้วยความดันเพื่อตรวจสอบสภาพก่อนการบรรจุใหม่ ถ้าถึงนั้นมีการติดตั้งมานานเกิน 5 ปี

5. กรณีถังความดันสูงที่ถังบรรจุก๊าซและติดตั้งมานานถึง 12 ปี นับจากวันทำการทดสอบถึงครั้งสุดท้าย จะต้องทำการฉีดก๊าซภายในถังทิ้งให้หมดและทำการทดสอบถังก่อนจะบรรจุ

คาร์บอนไดออกไซด์เข้าไปใหม่

6. ถังบรรจุก๊าซทุกถังจะต้องติดตั้งอุปกรณ์ปล่อยความดันฉุกเฉิน โดยที่ขนาดและการต่ออุปกรณ์ให้เป็นไปตามที่ผู้ผลิตกำหนด

7. ขนาดของถังบรรจุก๊าซแบบความดันสูง มีให้เลือกตามมาตรฐานสากลดังต่อไปนี้ คือ 2.3, 4.5, 6.8, 9.1, 11.4, 22.7, 34.1, 45.4, และ 54.4 กิโลกรัม

ท่อและข้อต่อ (Pipe and Fittings)

1. ท่อที่ใช้ในระบบก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ จะเป็นท่อเหล็กกล้าหรือท่อเหล็กกล้าชุบสังกะสี ตามมาตรฐาน ASTM A-53 grade A หรือ B แบบเบอร์ 40 ทั้งที่เป็นแบบไม่มีตะเข็บ หรือแบบแนวเชื่อมไฟฟ้า

2. ข้อต่อที่ทำจากเหล็กหล่อขนาด 150 (Class 150) จะไม่อนุญาตให้ใช้ในระบบก๊าซ

มาตรฐานการติดตั้งระบบก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ดับเพลิง

NFPA 12 Standards on Carbon Dioxide Extinguishing Systems

NFPA 12 Standards on Carbon Dioxide Extinguishing Systems จัดทำขึ้นและบังคับใช้ตั้งแต่ปี 1929 โดยมีการแก้ไขเพิ่มเติมมาแล้ว 25 ครั้ง ฉบับล่าสุดปี 2000 มีสาระสำคัญโดยสังเขป ดังต่อไปนี้

ขอบข่าย

มาตรฐานนี้เป็นข้อกำหนดขั้นต่ำสำหรับระบบก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ดับเพลิง รวมถึงส่วนสำคัญที่จำเป็น เพื่อให้ระบบที่ติดตั้งโดยผู้ชำนาญสามารถทำงานได้ตามต้องการ

วัตถุประสงค์

1. มาตรฐานนี้จัดทำขึ้นสำหรับใช้งานและให้คำแนะนำเกี่ยวกับการซื้อ การออกแบบ การติดตั้ง การทดสอบ การตรวจสอบ การรับรอง การบันทึกรายงาน การทำงาน หรือการซ่อมบำรุงระบบก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ดับเพลิง เพื่อให้ระบบทำงานได้ดีตลอดอายุการใช้งาน และมาตรฐานนี้ไม่ได้ปิดกั้นเทคโนโลยีใหม่หรือการเปลี่ยนแปลงใดๆ ที่ไม่มีผลกระทบต่อความปลอดภัยอันเป็นข้อกำหนดไว้แล้ว

2. อุปกรณ์ในระบบคาร์บอนไดออกไซด์ดับเพลิงต้องได้รับการออกแบบ ติดตั้ง ตรวจสอบ และซ่อมบำรุงโดยผู้ได้รับการฝึกอบรม และมี

ประสบการณ์เท่านั้น ในภาคผนวก C (Appendix C) ได้กำหนดให้มีการพิจารณาในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับอันตรายที่จะเกิดกับบุคลากรและตัวระบบ เช่น

- อันตรายต่อบุคลากรในลักษณะต่างๆ รวมถึงการขาดอากาศหายใจหรือทัศนวิสัยต่ำ หลังจากระบบการฉีดก๊าซ การแพร่กระจายของก๊าซไปยังบริเวณที่อยู่นอกเหนือการปกป้อง เนื่องจากอาจมีบุคคลติดอยู่หรือเข้าไปในบรรยากาศ อันตรายจากก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีมาตรการด้านการอพยพอย่างทันที่และช่วยเหลือผู้ที่ติดอยู่ข้างใน

- มาตรฐานนี้ได้กำหนดให้มีการติดตั้งป้ายเตือนอันตรายตามจุดต่างๆ ดังต่อไปนี้

- พื้นที่ป้องกันทุกแห่ง
- บริเวณทางเข้าพื้นที่ป้องกันทุกแห่ง
- บริเวณใกล้เคียงที่ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์สามารถแพร่กระจายออกไปสะสมตัวได้ทุกแห่ง
- ด้านนอกทางเข้าห้องเก็บถังก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์แต่ละแห่ง
- บริเวณที่มีการบังคับการปล่อยก๊าซด้วยมือเท่าที่สังเกตเห็นได้ทุกแห่ง

- มาตรฐานได้กำหนดให้มีการติดตั้งระบบเตือนด้วยเสียงและแสงก่อนมีการฉีดก๊าซเพื่อหน่วงเวลา (Time delay) ให้มีการอพยพในสถานการณ์เลวร้ายที่สุด (Worst-case conditions) อย่างไรก็ตาม มาตรฐานยอมให้กำหนดการหน่วงเวลาตามสถานการณ์ได้เช่นกัน

การปิดระบบ (Lockout)

เป็นการปิดวาล์วหน้าก๊าซ (Discharge pipe) ที่อยู่ระหว่างหัวฉีด (Nozzles) กับถังจ่ายก๊าซ (Supply) ปฏิบัติการด้วยมือ เพื่อให้แน่ใจว่าวาล์วอยู่ในตำแหน่ง “ปิด” ป้องกันไม่ให้ก๊าซไหลเข้าไปในพื้นที่ป้องกัน

- ตามข้อบังคับ NFPA 12 ฉบับปี 2000 กำหนดให้มีกลไกการปิด (Lockout) ระบบก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ดับเพลิง (Lockout) ในกรณีมีบุคคลไม่คุ้นเคยกับระบบและมีการทำงานในพื้นที่ป้องกัน ตัวอย่างสถานการณ์ที่จำเป็นต้องมีการปิดระบบ เช่น มีคนอยู่ในพื้นที่ป้องกันในตำแหน่งที่ไม่สามารถออกมาได้ง่ายๆ ในช่วงเวลาที่มีการหน่วงเวลาการฉีด อย่างไรก็ตาม ข้อบังคับนี้จะใช้เฉพาะส่วนที่เป็นกลไกเกี่ยวกับท่อและหัวฉีด แต่ไม่รวมถึงระบบสวิทช์ที่บังคับด้วยไฟฟ้าหรืออิเล็กทรอนิกส์

การฝึกอบรม (Training)

● ต้องมีการฝึกอบรมบุคลากรทั้งหมด

ที่เข้าไปในพื้นที่ซึ่งป้องกันด้วยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ไม่ว่าจะเป็นประจำหรือ ณ เวลาใดเวลาหนึ่งในเรื่องต่อไปนี้

- อันตรายของก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์
- สัญญาณเตือนภัยต่างๆ
- ขั้นตอนการอพยพที่ปลอดภัย

● กระบวนการฝึกอบรมที่สร้างขึ้นจะต้องทำให้บุคลากรในพื้นที่ป้องกันเกิดความตระหนักขณะมีการฉีดก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ พวกเขาอาจได้รับบาดเจ็บที่ดวงตา หู หรือแม้แต่สูญเสียความทรงจำจากการโดนกระแทกจากก๊าซที่ฉีดออกมาด้วยความเร็วสูง

การฉีดก๊าซแบบท่วมห้อง (Total flooding systems)

● ระบบก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ดับเพลิงแบบฉีดท่วมห้องต้องไม่ใช่ในพื้นที่ทั่วไปที่มีคนอยู่ประจำ

● ในพื้นที่ที่ปกป้องด้วยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์แบบฉีดท่วมห้องทุกแห่ง ต้องมีการป้องกันไม่ให้เกิดการฉีดก๊าซโดยอุบัติเหตุไม่ว่าในกรณีใดๆ ทั้งสิ้น

ความปลอดภัยบุคลากร (Personnel Safety)

เพื่อป้องกันไม่ให้บุคลากรได้รับอันตรายในพื้นที่ซึ่งเป็นบรรยากาศอันตรายอันเนื่องมาจากก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ที่ถูกฉีดออกมาจากระบบ สถานประกอบการต้องมีมาตรการความปลอดภัยดังต่อไปนี้

1. มีช่องทางเดินและเส้นทางสู่ทางออกที่พอเพียง รวมทั้ง ต้องโล่งอยู่ตลอดเวลา
2. ต้องมีไฟส่องสว่างเพิ่มเติมหรือไฟส่องสว่างฉุกเฉินหรือทั้งสองอย่าง และจะต้องมีป้ายบอกทิศทางเพื่อให้อพยพเป็นไปอย่างรวดเร็วและปลอดภัย
3. อุปกรณ์เตือนในพื้นที่ จะต้องทำงานทันทีหลังจากมีการตรวจจับอัคคีภัย (เตือนก่อนจะมีการฉีดก๊าซและปิดประตู) ทั้งนี้ เพื่อให้มีเวลาพอในการอพยพบุคลากรก่อนการฉีดก๊าซจะเริ่มต้นขึ้น
4. ประตูทางออกต้องเป็นประตูปิดด้วยตัวเอง มีบานสวิงออกด้านนอก กรณีเป็นประตูลิ้นเปิดจากด้านนอกไม่ได้ จะต้องเป็นชนิดที่ใช้ในกรณีฉุกเฉิน (Panic hardware) ซึ่งสามารถผลักออกจากด้านในได้ง่ายและสะดวก

5. สัญญาณเตือนต้องดำเนินต่อไปที่ทางเข้าพื้นที่ฯ จนกว่าบรรยากาศจะกลับเข้าสู่ปกติ
6. ต้องมีการเติมกลิ่นก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ที่ใช้ในระบบดับเพลิงเพื่อให้สามารถรับรู้บรรยากาศอันตรายได้ง่ายขึ้น
7. ป้ายเตือนและป้ายแนะนำต้องติดไว้ที่ทางเข้าและภายในพื้นที่ฯ
8. ต้องมีมาตรการกักกันและช่วยชีวิตผู้หมดสติในพื้นที่ฯ อย่างทันทั่วทั้งที่ ประกอบด้วย การค้นหาผู้หมดสติทันทีที่การฉีดก๊าซหยุดลง การช่วยเหลือผู้หมดสติด้วยการผายปอดในกรณีไม่ได้รับบาดเจ็บอย่างอื่น การเคลื่อนย้ายผู้หมดสติออกจากพื้นที่ฯ ทั้งหมดจะต้องปฏิบัติโดยบุคลากรที่ผ่านการฝึกอบรมและมีอุปกรณ์ป้องกันระบบหายใจที่เหมาะสม
9. ให้คำแนะนำและฝึกอบรมแก่บุคลากรทั้งหมดที่อยู่ในพื้นที่หรือผู้มีภารกิจจำเป็นจะต้องเข้าไปในพื้นที่ (เช่น พนักงานซ่อมบำรุง) เกี่ยวกับวิธีปฏิบัติตัวที่ถูกต้องเมื่ออุปกรณ์ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในพื้นที่เริ่มทำงาน
10. ต้องมีมาตรการการระบายอากาศในพื้นที่ฯทันที (การระบายอากาศด้วยแรงดันเป็นเรื่องจำเป็นแต่ต้องทำด้วยความระมัดระวังเนื่องจากเป็นการปรับสภาพบรรยากาศอันตรายให้เจือจางลง มิใช่การเคลื่อนย้ายก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ที่หนักกว่าอากาศไปยังอีกจุดหนึ่ง)
11. ขั้นตอนและอุปกรณ์ป้องกันการบาดเจ็บหรือเสียชีวิต นอกจากที่กล่าวมา ให้พิจารณาอย่างรอบคอบในแต่ละสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

การบังคับการทำงานและการควบคุม (Actuation and Control)

ระบบจะต้องเป็นแบบอัตโนมัติหรือแบบควบคุมด้วยมือรวมกับการบังคับการทำงาน (Actuation) ด้วยวิธีดังต่อไปนี้

- การปฏิบัติงานอัตโนมัติ (Automatic Operation) เป็นการปฏิบัติงานที่ไม่จำเป็นต้องอาศัยการกระทำโดยมนุษย์
- การปฏิบัติงานด้วยมือในภาวะปกติ (Normal Manual Operation) เป็นการปฏิบัติงานต้องอาศัยการกระทำโดยมนุษย์ซึ่งจุดที่อุปกรณ์ใช้บังคับการทำงานสามารถเข้าถึงได้ง่ายตลอดเวลา และการบังคับการทำงานเพียงครั้งเดียวสามารถทำให้ทั้งระบบเริ่มต้นปฏิบัติงานได้เต็มที่
- การปฏิบัติงานด้วยมือในภาวะฉุกเฉิน (Emergency Manual Operation) เป็นการปฏิบัติงานอาศัยการกระทำโดยมนุษย์ซึ่งจุดที่อุปกรณ์

ใช้บังคับการทำงานเป็นกลไกกลล้นและติดตั้งใกล้กับตัวควบคุม ทั้งนี้ อุปกรณ์ที่เป็นกลไกกลล้นดังกล่าวสามารถใช้แรงดันในระบบเข้ามาช่วยทำให้มีการปฏิบัติงานได้ด้วย

อย่างไรก็ตาม วาล์วทุกตัวที่ใช้บังคับการทำงานด้วยมือในภาวะฉุกเฉิน (Emergency manual control) ซึ่งไม่ใช่ชนิดบังคับด้วยแรงดันสูง แต่จะเป็นอุปกรณ์ที่ติดตั้งในจุดที่เข้าถึงง่ายและอยู่ใกล้ตัวบังคับการทำงาน

ภาคผนวก System Design Results

ข้อเสนอแนะการออกแบบ ติดตั้งระบบคาร์บอนไดออกไซด์ดับเพลิงในพื้นที่กำหนด (500, 1000, 3000, 5000 ลูกบาศก์เมตร) เปรียบเทียบกับสารสะอาดดับเพลิงชนิดอื่น

Source : Review of the use of Carbon Dioxide Total Flooding Fire Extinguishing System, Robert T. Wickham, P.E., 2003; under the sponsorship of the U.S. Environmental Protection Agency in the interest of information exchange

System Design Results ดังกล่าวนี้เป็นไปตามตารางที่แสดงไว้ในหน้าถัดไป

คำอธิบายความ

Note a : Agent weight หมายถึง น้ำหนักสุทธิของสารดับเพลิง รวมถึง น้ำหนักรวมของระบบ สำหรับ Water Mist น้ำหนักสารดับเพลิงคือ น้ำหนักน้ำในถังบรรจุที่ใช้ฉีดได้ 30 นาที และไม่รวมน้ำหนักของระบบ

Note b : Footprint หมายถึง พื้นที่สี่เหลี่ยมมุมฉากหรือสี่เหลี่ยมผืนผ้าบนพื้นที่ใช้สำหรับตั้งระบบก๊าซ และเครื่องสูบน้ำ ถังน้ำ ถังไนโตรเจน รวมถึง อุปกรณ์อื่นๆ สำหรับระบบ Water Mist

Note C : Cube หมายถึง ค่า Footprint คูณด้วยความสูงของถังวัดจากพื้นถึงจุดยอดของวาล์วในระบบก๊าซ และจุดยอดของส่วนประกอบชุดเครื่องสูบน้ำหรือถังในระบบ Water Mist

Note d : Total weight ในกรณีเป็นระบบก๊าซ หมายถึง สารดับเพลิงที่เก็บไว้ในถังบรรจุและที่อยู่ในระบบ หากเป็นระบบ Water Mist จะรวมถึงชุดเครื่องสูบน้ำ ถังน้ำ ถังไนโตรเจนและอุปกรณ์อื่น แต่ไม่รวมถึงน้ำหนักน้ำสำรองท่อทางและส่วนแขวนลอยต่างๆ

System Design Results for 500 m³ Systems

Agent	Agent Weight (Note a)	Cylinder Volume	Number of Cylinders	Footprint (Note b)	Cube (Note c)	Total Weight (Note d)
	Kilograms	Liters	Each	m ²	m ³	kg
<i>Halon 1301</i>	216	246	1	0.3	0.5	400
Carbon dioxide	364	68	8	0.6	0.9	1,000
FE-13	425	68	9	0.6	1.0	1,200
FM-200	319	368	1	0.4	0.7	600
Novec 1230	373	368	1	0.4	0.7	600
Inergen	320	82	19	1.3	2.7	2,000
Water Mist	9,000			3.8	6.9	2,900

System Design Results for 1,000 m³ Systems

Agent	Agent Weight (Note a)	Cylinder Volume	Number of Cylinders	Footprint (Note b)	Cube (Note c)	Total Weight (Note d)
	Kilograms	Liters	Each	m ²	m ³	kg
<i>Halon 1301</i>	432	246	2	0.6	0.9	800
Carbon dioxide	727	68	16	1.1	1.9	2,100
FE-13	856	68	17	1.2	1.8	2,300
FM-200	632	368	2	0.7	1.4	1,100
Novec 1230	738	368	2	0.7	1.4	1,200
Inergen	624	82	37	2.9	5.8	4,400
Water Mist	17,500			6.1	11.0	5,700

System Design Results for 3,000 m³ Systems

Agent	Agent Weight (Note a)	Cylinder Volume	Number of Cylinders	Footprint (Note b)	Cube (Note c)	Total Weight (Note d)
	Kilograms	Liters	Each	m ²	m ³	kg
<i>Halon 1301</i>	1,300	246	5	1.6	2.3	2,100
Carbon dioxide	2,182	68	48	3.4	5.5	6,300
FE-13	2,556	68	49	3.5	5.2	6,700
FM-200	1,915	368	5	1.9	3.6	3,100
Novec 1230	2,235	368	6	2.2	4.3	3,600
Inergen	1,888	82	112	8.7	17.5	13,200
Water Mist	20,400			17.6	27.2	16,200

System Design Results for 5,000 m³ Systems

Agent	Agent Weight (Note a)	Cylinder Volume	Number of Cylinders	Footprint (Note b)	Cube (Note c)	Total Weight (Note d)
	Kilograms	Liters	Each	m ²	m ³	kg
<i>Halon 1301</i>	2,160	246	9	2.8	4.2	3,600
Carbon dioxide	3,591	68	79	5.6	9.1	10,300
FE-13	4,277	68	82	5.8	8.7	11,200
FM-200	3,110	368	8	3.0	5.8	4,900
Novec 1230	3,630	368	9	3.4	6.5	5,700
Inergen	3,036	82	182	14.2	28.5	21,500
Water Mist	32,000			20.7	38.9	22,400